

SANCTUS FELIX PAPA II.

(EX LABBEO, CONC. TOM. II, COL. 843-859.)

NOTITIA BIOGRAPHICA DE S. FELICE

EX LIBRO PONTIFICALI DAMASI PAPÆ DESUMPTA.

^a Felix natione Romanus, ex patre Anastasio, ^b A sedit annum unum, menses tres, dies tres. ^c Hic declaravit Constantium filium Constantini hæreticum, et secundo rebaptizatum ab Eusebio Nicomediensi juxta Nicomediam in Aquilone villa. ^d Et pro hoc declaratu, ab eodem Constantio Constantini Augusti

A filio, martyrio coronatur, et capite truncatur. Hic fecit basilicam via Aurelia milliario ab urbe secundo, cum presbyterii honore fungeretur. Et ad eandem basilicam emit agrum circa locum, quem obtulit ecclesie quam fecit. Hic fecit ordinationem unam in urbe Roma per mensem Decembrem, presbyteros

^a Felix. Felix, Liberii diaconus fidelis et catholicus, ab Arianis suffectus est in locum exsulantis et relegati Liberii. Pontificiam sedem si (quod ait liber pontificalis) legitime tenuit, vivente adhuc atque pro fide exsilium sustinente Liberio vero pontifice, non aliter quam chorepiscopus obtinuisse potuit, ne unius corporis ecclesie duo forent capita: si vero, quod communiori patrum sententiae convenientius est, ab Arianis in eam intrusus, ab iisdem molitione Episteti episcopus ordinatus fuerit, ut schismaticus aliquis, jure magis usurpato quam debito ^B eandem occupasse debuit. Ab eo tempore, quo Felix Constantium, Ursacium, Valentem, aliosque Arianos excommunicando, vexillum fidei ipse erexit, quoque Liberius ob manifestam hæreticam communionem, a catholicorum communione plane extorris existimatus est, quasi impossibile sit eundem cum hæreticis et catholicis simul communicare posse: ille omnium catholicorum judicio, quanquam antea schismaticus fuisset, legitimus Ecclesie catholice pontifex haberi cepit. Vide quæ diximus in notis ad Vitam Liberii, ad concilium Mediolanense et Sirmiense. SEVER. BINIUS.

gressus illius vitiosus sit et iniquus, et de exitu ipsius scripta inter se pugnantia videntur; idem tempore Gregorii XIII, anno Christi 1582, diu multumque inter viros doctos, ad corrigendum martyrologium deputatos, dubitatum fuit, deberetne hic sanctus Felix in emendatum martyrologium referri. Expunctum fuisset nomen illius, nisi arca marmorea in basilica sanctorum Cosmæ et Damiani vigeima octava Julii, pridie nimirum ejus diei quo celebrari solebat memoria hujus Felicis, inventa fuisset cum hæc inscriptione, antiquis characteribus marmoris incisa: *Hic jacet corpus sancti Felicis papæ et martyris, qui Constantium hæreticum damnavit.* Quam inventionem cum omnes non immerito divinitus contigisse crederent, suam quam conceperant sententiam merito retractarunt, eamque in majorem martyris gloriam commutarunt. Vide Baron. anno 357, num. 63; Bellarm. lib. iv de Roman. pontif., cap. 9. SEVER. BINIUS.

^b Sedit annum unum, menses tres, dies tres. Nimirum a lapsu Liberii ad obitum suum. Idem fere Sozom. lib. iv, cap. 14, dicens, eum post reditum Liberii tantum ad modicum temporis spatium sedem tenuisse. Huc sententiam etiam illud consentaneum est, quod non nisi unam ordinationem mense Decembri fecisse dicatur. Quod ait Marcellinus, Felicem post obitum Constantii mortem oppetiisse, et ad consulatum Valentiniani atque Valentis, annis videlicet octo post reditum Liberii superstitem fuisse, quodque Romanus clerus, Liberio in exsilium misso, juraverit se nullum creaturum pontificem, donec Liberius ipse restitueretur, quosdam vero ex illis perjuros effectos Felicem intrusisse, majore affectu erga Ursacium quam veritate scripsit et dixit. Vide Baron. anno 357, num. 61 et 67. SEVER. BINIUS.

Summam Dei providentiam, qua semper moderatus est ipsam Romanam Ecclesiam, hic, lector, necum paulisper intueri. Labefactio non quidem participatione hæresis, sed Arianorum dumtaxat communionem Liberio, Felicem antea eorundem communicatione conjunctum ex adverso Deus excitat; statimque eundem erigit adversus eos ipsos Arianos, quorum sane ope fuerat Romanam cathedram consecutus, et magno præsidio contra adversarios confirmat; sicque ad pugnam roborat, ut exagitans omnes Arianos, eorumque principem Constantium anathemate feriens, pro mercede corona martyrii insignitus fuerit. Felice defuncto, nullus in locum ejus subrogatus est: nam Liberius abrupta penitus, quæ recipiendæ sedis causa interceperat, Arianorum communionem, ab omnibus legitimus Romanæ ecclesie pontifex, ut fuerat ante, cognitus et acceptus est. Ritu igitur potius quam redargutione dignum est recentiorum quorundam historicorum, quos libenter sequuntur Magdeburgenses, commentum, dicentium Felici secundo fuisse suffectum Leonem quemdam Arianum, in S. Hilarium parum æquum, quem sero ad synodum accedentem, in pœnam huiusmodi considerare jussit: atque ideo eadem a Deo vindice, qua Arius, pœna multatum, una cum visceribus animam efflavisse. Sed cum, omnium antiquissimorum testimonio, Leo I tempore concilii Chalcedonensis sederit; cumque nulla mentione hujus rei facti, omnes omnino Liberio et Felice defunctis, Damasum substituerint; non historiam, sed fabellam esse scias, a recentioribus forte excogitatum, quod falso opinati fuerunt, Liberium, Felicem secundo expulso, instar Leonis in catholicos sævisse. Vide Baron. anno 357, num. 69; Bellarm. lib. iv de Rom. pontif., cap. 9. SEVER. BINIUS.

^c Hic Constantium secundo rebaptizatum ab Eusebio Nicomediensi. Constantium secundo rebaptizatum fuisse ab Eusebio Nicomediensi, falsissimum est: tum quod Athanasius lib. de Synod., et Socrates lib. ii cap. ult., affirmant, eum tempore mortis ab Euzoio Ariano baptismo initiatum fuisse: tum quod Hilarius lib. de Synod. post hæc tempora in eum invehatur, quod non regeneratus, ut ait, ecclesiis credendi formam præscribere auderet. Vide Baron., an. 357, num. 62. SEVER. BINIUS.

^d Et pro hoc declaratu, etc., martyrio coronatur. De obitu Felicis, liber pontificalis hic, et in Vita Liberii mire admodum variat. Eum martyrio occubuisse testatur Romanum martyrologium. Quod in-

329

21, diaconos 5, episcopos per diversa loca 19. Qui A Damaso presbytero, et sepultum est in basilica supradicta, quam ipse via Aurelia construxerat, 2 duodecimo kalendas Decembris, milliario secundo. Et cessavit episcopatus dies triginta octo.

¹ Capite truncatus.

² Ad latus formæ Trajani.

³ Decimo septimo.

EPISTOLÆ ET DECRETA.

1^a EPISTOLA

S. ATHANASII ET ÆGYPTIORUM PONTIFICUM AD FELICEM II PAPAM.

De infestationibus Arianorum.

Domino beatissimo et honorabili, sancto patri Felici, sanctæ sedis apostolicæ urbis Romæ papæ, Athanasius et universi Ægyptiorum, Thebaidorum, et Libyorum episcopi, in sancta Alexandria synode gratia Dei congregati.

Vestro sancto suggerimus (*Maurus Cæsena episc. ad S. Martinum; consess. 1 concil. Later., anno 640*) apostolatui, ut nostri, more solito, sollicitudinem gerere dignemini, juxta vestram prudentissimam sapientiam, quæ omnibus luce clarius manifesta est: quia apostolicis vestra beatitudo visceribus commota (*Deus dedit Calaritanus ep. ad S. Martinum*) super tribulatione nostra, nos omnes hortata est, ad tuitionem catholicæ et apostolicæ Ecclesiæ in unam convenire, et de nostra oppressione canonice et unanimiter tractare, dum constat vos una cum beato Paulo apostolo eadem compassibiliter dicere: *Quis infirmatur, et ego non infirmor? (Quis scandalizatur, et non ego uror (II Cor. xi, 29)?)* satagentes ne aliqua de his, quæ vobis creditæ sunt, rationabilibus ovibus a hostiis capiatur. Ideo, pater beatissime, quia semper antecessores nostri, et nos a vestra apostolica sancta sede auxilium hausimus, et nostri vos curam habere agnovimus, præcatham apostolicam et summam expetimus juxta canonum decreto sedem, ut inde auxilium capiamus, unde prædecessores nostri ordinationes et dogmata atque sublevationes ceperunt. Ad eam quoque quasi ad matrem recurrimus, ut ejus uberibus nutriamur, quoniam non potest mater oblivisci infantem suum. Sic et vos nolite oblivisci nos vobis commissos, quoniam non leviter nos inimici nostri implicaverunt afflictionibus,

¹ *Epistola.* Hæc epistola sub nomine Athanasii ad Felicem ex synodo Alexandrina scripta ab episcopis Ægypti, Thebaidis, et Libyæ, de fide suspecta est tum quod hoc tempore, quo Athanasius fuga elapsus in eremo habitabat, quove cum Liberio omnes episcopi orthodoxi, decreto imperatoris et Mediolanensis conciliabuli, sedibus suis exturbati erant, neque locus, neque tempus cogendæ synodi esse potuerit: tum quod hæc epistola ad Felicem scripta, ipsum Felicem de sua ipsius ordinatione certiosem reddat. An rescriptum Felicis fortasse eodem defectu labo-

¹ Ad males mercatoris merces has ineptæ farraginis quisquilias Baronius aliique eruditi viri ablegant.

et quotidie facere molluntur, et apprehendere, aut ferris nos constringi minantur (*Stephanus Dorensis ad eundem papam cons. 2 ejusdem synodi*), nisi eorum consentiamus erroribus: quod nequaquam vobis inconsultis agere præsumimus. Canonibus quippe jubentibus, absque Romano nos de majoribus causis nihil debere decernere pontifice. Ideoque ad propositum recurrentes, et ad brævium properantes, vestræ apostolicæ sedis imploramus auxilium: quia, ut credimus, non despexit Deus preces cum lacrymis sibi oblatas servorum suorum, sed ob id vos prædecessoresque vestros, apostolicos videlicet præsules, in summitatis arca constituit, omniumque ecclesiarum eis curam habere præcepit, ut nobis succurratis, nosque tuentes, cui omne episcoporum judicium est commissum, liberare ab hostibus nostris non negligatis. Nam seimus in Nicæna magna synodo trecentorum octodecim episcoporum, ab omnibus concorditer esse roboratum, non debere absque Romani pontificis sententia concilia celebrari (*Socr., l. ii, cap. 8 et 17; Soz., l. iii, c. 9*), nec episcopus damnari, licet hæc et alia quam plura necessaria ad hæreticis, qui nos quotidie infestant et perdere nituntur, ut facilius nos capere possint, eint synodica capitula incensa, nobisque sublata. Quæ de re, hac inventa occasione indifferenter, omni cædifica et apostolica postposita auctoritate, nos vi a propriis, vobis inconsultis, illicite expellunt sedibus: ovesque nobis a Christo Domino apostolica commissas gratia, invadunt, gradibus privant, et quod pessimum est, et omnibus Christianis legibus inimicum, interficere decernant. Vos ergo (ut semper vestræ sedi sanctæ consuetudo fuit) periclitantibus subvenite, oppressos roborato, tribulatis manum porrigite, taliaque prohibete, et leges imponite, ut apostolica doctrina, quæ in Deo est, cito ad victoriam judicium

ret, alii judicent. Nullam epistolam, cujus fragmenta sub nomine Felicis in Chalcedonensi concilio exstant, a Felice secundo scriptam fuisse, doctissimis quibusdam viris auctoribus, existimatum est, hac de causa, quod prædictum fragmentum in concilio Chalcedonensi, act. 1 et apud Cyrillum in sua apologia post epistolam Julii papæ attextatur. Sed eam sententiam ex argumento et titulo ejusdem epistolæ redarguimus supra in notis ad 4 epistolam Felicis primi. SEVER. BINIUS.

² Ergo et alie omnes veteri scripturæ, ex eadem officina depreceptæ.